

fieri ex alia materia quam ex pituitoso humore: solum enim pituita inter alios humorē viscida est, & visciditatis est causa, viscida autem oportet esse huiusmodi contenta. Fiunt praeterea haec alba, qui color proprius est pituitæ: docent id morbi biliosi; qui, ut maximè contrarij sunt generationi pituitæ, ita nec nubeculam, nec enærema, nec sedimentum habent, tanquam deficiat pituita, propria ipsorum materia. Eodem pacto qui in inedia vivunt, aut parcus edunt, aut biliosos cibos ingerunt, vel laboriosam agunt vitam, tanto minus habent istorum contentorum. Verum si excrementsa sunt, quæ excrenuntur post concoctionem perfectam, a quanam concoctione & cuius generis crassius vel tenuius erit excrementum haec pituita? Galenus, ut antea diximus, in generatione sanguinis sedimentum fieri dicit, & merito quidem, si pituita est: nam illa, ut alii humores, solum in hepate generationem habet ex frigidore & humidiore alimenti portione. Sed non eo modo excrementum dicitur, quo modo capimus excrementum relinqui & separari absolutis concoctionibus, nam pituita non est excrementum alicuius coctionis, sed excrementum fit alia ratione. Quum enim concoctrix facultas imbecillior est, aut a multitudine cibi & potionis grauitatur, vel qualitatem cibi frigidorem sortitur; non potest æqualiter quicquid in cibo est mutare & assimilare, sed quod frigidius est relinquit excrementum fit, id est inutile ad nutritionem. Quo modo pituita excrementum cerebri dicitur esse, quoniam cerebrum frigida pars est, si affluat paulo plus alimenti, aut illud sit frigidius, non potest ex vniuersa massa sanguinis æ qualiter nutriti, sed relinquit multum ex eo quod pituitosum est, sic illud postea rejeicitur non tanquam excrementum quod ex naturali coctione prouenit, sed ex ea quæ male peragit ex aliquo vitio. Eodem pacto in hepate, quum gignitur sanguis particeps quatuor humorum, gignitur quoque pituita ex frigidore portione alimenti, quo fit ut quum oneratur copia alimenti, vel frigidiori vtitur, aut hepar ipsum est frigidius; multum gignatur frigidus & pituitosus humoris, qui postea per venas una cum sanguine fertur: ac quum venæ nequeant æ qualiter vincere eam massam, relinquunt in sua nutritione quod pituitosum est: id quod postea vel expellitur a natura, vel, quod probabilius est, sequitur cum vrina, cum eaque miscetur: quo modo terra una cum aqua fluente simul illabitur, vnde contenta haec fiunt in vrinis. Quo fit ut ex concoctione & nutritione propria vena illa fiant, non quod sint excrementsa coctionis quæ illic fit, quum æqualiter nutrimentum vinceretur, sed quum nequit planè vinci & assimilari ob naturæ imbecillitatem vel materiae vitium, vñce enim quum sint exangues partes, imbecilliore calore sunt a natura donatae: quare nequeunt agere nisi in imbecillius quam temperate partes. Et si alimentum quod assumitur frigidius est aut crassius, aut copiosius quam exigant, aut si plus genitum est in hepate quam proportio humorum exigit; tunc plurimum necesse est relinqui huius humoris pituitosi. Quibus ita positis de materia, loco, & causa quæ gignit huiusmodi contenta, sequitur ut ad alia progrediamur. Primum videamus, an in omni corporis statu contenta haec gigni debeant: an scilicet in omnibus sanis, in omnibus ægris, ut omnes credunt Medici vulgares, qui laudant vrinam tanquam omnium optimam quæ habet hypostasim albam, lenem, & æqualem. Ac Montanus quidem censet optimam esse vrinam in sanis quæ multa habet contenta: talem vero in ægris esse malam: & Hippocratem & Galenum non describere vrinam hominis optimè sani, qui dicunt illam debere habere huiusmodi hypostasim, sed ille errat: nam passim Galenus ostendit se intelligere de vrina sani hominis. In primo enim de Crisibus scribit illam optimam esse vrinam quæ simillima est vrinæ sanorum. Et si vrinam ægrotantium dicit optimam esse quæ habet sedimentum album, lene, & æquale; quomodo haec erit simillima vrinis sanorum, si haec non habeant, aliæ vero habeant sedimentum? Debent ergo sanorum vrinæ habere contenta, sed non omnium, eorum tantum qui vel temperati sunt, vel temperatis frigidiores. Nam qui ita sunt affecti, temperati quidem nequeunt agere nisi temperate, quare extinguere nequeunt, & absumere penitus pituitam: frigidiores vero plurimum illius necessario relinquunt. At calidores, præsertim si cum calore coniuncta sit siccitas, vincunt, assimilant & dissipant pituitam, quare vel nullum relinquunt contentum, aut certe perexiuum. Idem accedit illis qui parciore, siccione & calidore vtuntur victu, aut corpus plurimum exercent. Propterea recte scribit Galenus libro primo de Crisibus, vrinas puerorum habere plurimum sedimenti, quia sunt voraces, & quia etiam habent calorem multo humore obtusum, contrario vero modo habent iuuenes. Ad ætatum, victus, & vitæ conditionis proportionem, respondent anni tempora, & sexus, nam in æstate & viris vrinæ fiunt cum paruis aut nullis contentis. Respondent his, quæ diximus de sanorum vrinis, vrinæ ægrotantium. Qui enim biliosis & ardentissimis morbis labrant; vel non habent sedimentum, vt inquit Galenus libro secundo Prognost. aut omnino minimum: aut si aliquod habent; non hypostasim sed solum sublimamentum obtinent. Eo pertinet quod scribit in libro de Crisibus exquisitas tertianas terminari absque contentis in vrina. Sed cur quælo est quod quædam vrinæ habeant solum nube culam vel sublimamentum: aliæ vero sedimentum? quum enim pituita sit istorum omnium materia, in omnibus easdem regiones occupare debent. Verum non ita res habet. Nam pituita etsi eiusdem substantiae est, tamen quædam tenuior est, alia crassior, alia copiosior: & quæ tenuior & parcius gignitur, nequit deorsum labi, sed innat